

Mil dos-cents(ALDC, VIII, 1970. *Mil dos-cents*)

Aquest enunciat del *Qüestionari* estava pensat per a constatar el grau de vitalitat de l'equivalent *dotze-cents* i altres maneres de comptar per *cents* a partir de *mil*. Veurem primer les variants de cada unitat i després, en quines condicions perviu (o malviu) l'arcaic *dotze-cents*.

Mil dos-cents és un compost de *mil* (< llat. vg. *MĪLE, llat. cl. MĪLLE) i *dos-cents* (< DUCENTOS), refecció de l'ant. *doents* (< *dozents). Les var. són: *mil i dos-cents* 85; *mil dos-ce[nt]* 158, 159, amb palatalització del grup consonàntic final (semblantment *to[tʃ]*); *mil do[θ]e[ns]* 132, 134, 139 (*mil dos[θ]e[ns]* 138; *mil dos-ce[ns]*, amb consciència dels components); *mila docents* 7, amb el primer element influït per l'oc. *mila*; *mil dos[θ]ientos* 100, de factura aragonesa; i les *f.*: *mil dos-centes* 151, 167, *mil dugues-centes* 39, amb inserció d'una -g- antihiàtica a *dues*.

El tipus *dotze-cents* presenta aquestes var.: *do[dʒ]e-centes* 129, amb palatalització del grup [dz]; *do[θ]e[θ]e[ns]* 108 i *do[θ]e[θ]ientos* 100, d'estructura aragonesa; i en *f.*, *dotze-centes* 39, 89, 127 (*do[ts]e-centes* 87). Es tracta d'un ús decadent, sovint com a segona resposta de caràcter arcaic, en què es precisa que és propi: **1)** dels ancians: “del temps antic” 36; “molt antic” 150; “usat pels vells que compten amb duros” 149; “sí que se dia” 151; “ho ha (= ‘he’) sentit des que era xicotet, ma uela mateixa” 164; “ho deien aueletes molt velles” 173; “els mestres ia els ensenyen a dir lo que hi ha; antes ho deia la majoria” 176; “fins cap a l'any 1925 se sentien aquestes variants” 17; “n’hi ha de veis que encara hei compten així” 73; “però això, ia fa anys atrás” 143; “es deia, i encara ho diu algú” 131; “encà hi ha algú que ho diu ara” 148; “l’avi (de l’inf.) comptava per cents” 60; “la mare, al cel sia, sempre ho dia” 53; “antigament ho deien els que no sabien comptar” 130; **2)** dels camperols: “els pagesos del voltant de la vila encara hi compten”

103; “encara es troba algun pastor que ho diu; s’ha deixat de dir des de la guerra” 24; “això era de gent de mas; això al poble s’ha dit poc” 120; **3)** dels analfabets: “diran aquest ve de l’hort..., ho diu un que generalment no sàpiga gaire de comptar i estigui avesat a comptar a cents [...]” 67; **4)** dels pobles veïns: “més bé existe en la [θ]ona ve[ʃ]ina nuestra, Catalunya [...]”; però ací, no” 87; “a Torredarques diuen *do[θ]e[θ]e[ns]*” 132; “a Gata deien *onze-cents*” 180; o **5)** de malnoms: “*el tio Catorze-cents*, motiu d’una persona del poble” 184.

D’altra banda, hi ha localitats on s’afirma taxativament que *dotze-cents* no s’usa o no es coneix (44, 156, 186); no recorda que s’hagi dit mai (38); “no es diu aquí” (134); “aquí no es diu això; tots hi hem nat, poc o molt, a col·legi” 114. I en d’altres s’afirma que és poc usat (69, 76, 107, 122).

En algun cas es fa referència a comptar per *gavelles* i *parves* ‘batudes’: “la gent del camp comptava els anys per gavelles i parves, tinc tantes gavelles i tantes parves” 188.

A notar els mots en relació: *deu-cents* 55, 151; *onze-cents* 17, 24, 31, 53, 55, 67, 80, 83, 84, 94, 110, 120, 125, 136, 142, 148, 151, 152, *on[ts]e-centes* 131, “a Gata deien *onze-cents*” 180, *onze-centes* 89, 94, “en Catalunya disen *o[ns]e-centes*” 87; *tretze-cents* 24, 31, 55, 90, 95, 104, 110, 116, 136, 142, *tretze-centes* 89, *tre[ts]e-centes* 87; *catorze-cents* 90, 110, 135, 136, 142, *cator[s]e-centes* 131; *quinze-cents* 90, 125, 135, 136; *setze-cents* 36, *se[ts]e-centes* 131.

Com es pot veure en el mapa, el tipus *dotze-cents*, de comptar per *cents* a partir de *mil*, conviu, a la major part del domini, amb *mil dos-cents*, si bé amb caràcter arcaic i residual; són una excepció l’alg. i el val. amb ús pràcticament exclusiu de *mil dos-cents*.

Mil dos-cents és l’únic mot normatiu, deduïble des de l’entrada *dos-cents*, des del *DG*₁, 1932.